

رئیس شاعرانہ

عثمان زاوہ احمد تائب افندی

علی جانب

معاصر لرینک « ہزل وجدی بادام دومغز دن نشان ، قولاً و فعلاً فی الجملہ ممنونی اولدیغی رجال دولتک ثنای مدحتندہ و آزرده نیش آزری اولدیغی کمنہ لک نظم و نثر ایله تشہیر و مذمتندہ پہلوان ، حاصلی قلم بوقلمون رنکی دشمنانہ مار مسموم اللعاب و دوستانہ طوطیء حلواللسان ایدی » [۱] و « شمشیر طبیعتی دودم و زبان جوهر فشان و زبانہ نشانی اجراکن احکام مدح و ذم اولوب کندو ایله ایقاد کاوہ مشاجرہ ایتمک داعیہ سیلہ ضرب حدید بار دایدن حاسد لری حقندہ اولان ہزلیاتی نکاشتہ صحایف اشہار اولمشیدی » [۲] دیہ توصیف ایتدکلری « عثمان زاده تائب افندی ، اوچنجی سلطان احمد « دورندہ » رئیس شاعران « تعین ایدیلش ، یاشادینغی عصرده بالخاصہ حاضر جوابلغی ، زباندرالغی ، نکتہ پردازلغی ایہ شہرت بولمش بر آدامدر . آشاغیدہ ، شخصی خصوصیتلرینی ، زمانندہ کی موقعی اوزون اوزادی یہ آکلاتاجغز . بورایہ همان شونی علاوہ ایدلم : صمیمی دوستلرندن نوچوک چلی زاده عاصم افندی ، تائبک وفاقی مناسبتیلہ ، تاریخہ یازدیغی فقرہدہ « حقا کہ غریب فیضہ مظهر و انتاج مرآم ارباب حاجتدہ مزاح آلود کلماتی امثالنک جد و ابرام ایله نیازندن زیادہ مؤثر » و « خانہ سی مجمع ظرفا و مجلسی رونق شکن بزم یاقرا » اولدیغی اہمیتلہ قید ایدہر .

احمد تائبک باباسی « سلیمانہ و قفی روزنامچہ جیسی » ایکن وفات ایدن « عثمان افندی » در [۳] . عثمان افندی « عصرندہ خواجکان فلک عنواندن مالیہ تذکرہ جیلکی منصب جلیلہ سیلہ بلند اقران » اولمشدی [۴] . تائب استانبولدہ دوغمشدر [۵] ؛ ائی بر تحصیل کورمش ،

[۱] عاصم تاریخی ، صحیفہ ۱۷۲

[۲] صفائی تذکرہ سی

[۳] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد] ، رامز تذکرہ .

[۴] رامز تذکرہ سی

[۵] صفائی ، سالم ، رامز تذکرہ لرلہ وقایع الفضلا [جلد ۳] .

[۱۰۸۹] ده شیخ الاسلام چتالجهلی علی افندی ملازمت شرفی احراز و بر معتاد مدرسهری دور ایده رک « قرق آقچه دن معزول و منتظر نیل مأمول » ایکن ۱۰۹۹ ربیع الاولنک بشنجی کونی ، قوم قاپی داخلمده نشانجی جاهی جوارنده باباسی عثمان افدینک بنا ایتدیکی « جدیدۀ عثمان افندی » مدرسهرسی « ابتدای خارج » اعتباریله عهده سنه زیریلاش و بوراده یدی سنه مدرسلک ایتمشدر . ۱۱۰۶ ربیع الاولنده عبدالهادی زاده فیض الله افندی یرینه « فیضیه مدرسهرسی » نه کچمش ، ۱۱۰۷ ده کاندکش محمد پاشا شام والیسی اولنجه شیخی به کوره « متعلقاتندن اولمقله » ، عاصم افندی به کوره « ذمتنده کی آقچه سنی تحصیل قصدیله » برابر شامه کیتمش ، « زی عوامه کیروب » وزیر کتخدانجی ایتمش ، مسالکینی ترک ایله دیکنه جزاء « مدرسهرسی حک و اسمی دفتر مدرسین کرآمدن ترقین » [۱] اولومشدر . « بر ایکی سنه تلخکام نواله » حرمان قیلندقدن صوکر ۱۱۰۹ سنه سی خالانده صدر اعظم حسین پاشا مرحومک انشته سی حاجی کتخدانک همتیله ، مجدداً انشاسنی تصمیم و فیضیه جدیده تسمیه و توسیم ایلدیکی مدرسۀ معدومه » [۲] به حرکت داخل اعتباریله مدرس اولمشدر . فقط وعد ایتدیکی مدرسهرسی بنا ایتدیکی کبی ، بعض دوشمانلری شیخ الاسلام فیض الله افندی به « غمز و سعایت » ایتکله اسمی تکرار حک ایدیشدر . نهایت ۱۱۱۵ ده خورخور سمتنده بر مدرسهرسی انشا ایتدی و یکیدن « حرکت داخل » اعتباریله بورانک مدرسهرسی عهده سنه توجیه و بر آز صوکر « همپالینه قیاس ایله موصله سخن اعتباریله ترفیه » ایلدی [۳] . پشماقچی زاده علی افدینک ایلك مشیختنده ، یعنی ینه ۱۱۱۵ سنه سنده « یری حک و بعده شفاعتله ینه رفقاسی رتبه سسیله طریقتنه دخول و بعده ترسنه حرکت ایتدی رلای . یعنی موصله صحندن ایکنجی داخله تنزیل اولوندی » [۴] . منشآتک صوکنده شو مکتوبه تصادف ایدلیر [۵] :

[۱] رامز تذکره سی

[۲] عاصم تاریخی ، صحیفه ۱۷۰

[۳] کذا

[۴] مرئ التواریخ

[۵] تائبک - بوکونه قادار - یالکیز ایکی کتبخانه ده منشآتیی بولایلیم . بونلردن بری ملت کتبخانه سنده [۵۵۷] ، دیکری نورعئانه ده [۴۲۹۳] نومروده مقیددر . خیلی اللردن کچهرک نهایت امیری افندی به واصل اولدینی اکلاشیلان نسخه نیک ظهرنده « من خطه » قیدی شاعرک خط دستیله محرر نسخه دن استنساخ ایلدیکنه دلالت ایدیورسه ده ، ایچنده پک چوق اهلا خطالری و نقصانلر واردر . نورعئانه ده کی نسخه داها دوغرو ، بناء علیه اعتماده داها لایقدر . عثمان زاده تک منشآتیی کوچوک بر جلدن عبارتدر .

« سعادتلو ، عنایتلو مرحمتلو سلطنام حضرتلرینک اولین سلم پایه جاه و جلالرینه ، که نظر فرق ایده جک مرتبه دن اعلا در ، وضع جبین اقبال اولنق خالانده عنوان دیباجه مقال ، دعای دولت و اقبالری ایله توشیح و تزین اولندقدن صوکرما مسامع خدام کرامه بو منوال اوزره نشر صحیفه عرضحال اولنورکه چاه جانگاه غمدن خلاصم وابسته کند همتلری اولمغین استدعای عنایت ایله زیرجناح حمایتلرینه التجا اولمشدر . (بیت) هرکس درین جهان بکسی التجا کند - ماراهمین بسایه لطف توالنجاست - (نثر) بزم کبی بی کسه فریاد رسلاک ترازوی اعمالده حج پیاده ثوابنه موازن اولوب ذخر آخرت ایدیکنده قطعاً اشتباه یوقدر . اوتوز سنه به قریدر بادیه پیمای طریق تدریس محنت ایس اولوب (بیت) بس و پیش اولقدر کشت ایلدم راه تمنایی - کورنلر دیدیلر وارینه بو بیچاره سرمدر - (نثر) تنزلات متعاقبه دن بیتاب و رجعات قهریه دن صنعت آموز شاگرددرستاب اولمقله سنکلاخ بیابان حرمان ایله آبله پای طلب و آرزوی رشاشه سرچشمه آمال پادروها ایله تفیده اب اولدیغمدن قطع نظر زاد راه دور دست اولان نانیاره معیشت که انکله سد ثلثه جوع ایدردم ، اول دخی ربوده دست قهر دهر اولمغین (شعر) چه کنم که نخل حرمان - به ازین ثمر ندارد - (نثر) مفهوم دل آشوبی اوزره مشتای بدحالان انبای زمان اولمشدر . محمدالله تعالی نوهار دولتلرنده کوکلر کل کبی کشاده و خاطرلر قبول رقم فیضه آماده اولوب هرکس رتبه استمداد بجه خوشه چین خرمن احسانلری ایکن جاشا که تائب نامرادک اول خوان یغمان و ایه سی حرمان اوله . فی نفس الامر زمان سعادتلرنده فایز رهینه مرام اولیوب نه وقت اولسه هم کرک . (بیت) درین ایام اگر دولت نیام - بامیدی کدام ایام باشم - (نثر) اگرچه (بیت) میکندارد خجلم هرگاه مجویم مراد - در نهاد بیدلان عرض تمنا آتش است - (نثر) فحوا سبجه استیلای تاب شرمساری کل کل کوکیر ناطقه در ، اما سرمایه صبر و شکیب ، منوب دست جفا بیوست یغما کران غموم سامانوز^{۱۱} اولمغین امید واری کترین ، رشحه زلال عنایتلریله ره نشین سرکوچه انتظار ایدیکم اعلامه جسارت اولندی که (بیت) غمکین نشود طبع کل از ناله بلبل - فریاد کدا رونق بازار کریمت - (نثر) باقی امر و فرمان سعادتلو سلطنام حضرتلرینک در (بیت) من نه کویم که لطف و احسان کن -^{۱۲} بنده ام هرچه بایدت آن کن .

بو مکتوبی نه زمان و کیمه خطاباً یازدیغنه قطعیتله حکم ایدیله من . « اوتوز سنه به قریدر بادیه پیمای طریق تدریس محنت ایس » اولدیغندن بحث ایتدیکنه باقیلیرسه - ملازمتی تاریخندن اعتباراً - ۱۱۱۹ سنه سنه یاقین برزمانده قلمه آلدینی آکلشیلیر^{۱۳} . نورعثمانیه ده کی نسخه نک صوکنده شاعرک مکتوبلرینی ۱۱۲۴ ده طویلا دیغنه دائر بر قید واردر . مقدمه ده ایسه شو عباره اوقوت مقدمه در :

« ..... پیچیده منوال تحریر اولان مکاتب جمع و ترتیب و اوج فاصله و بر خاتمه اوزره ترتیب اولنوب جناب معانی نصاب معارف اکتساب مکارم انساب (قطعه) شاه بیت قصیده اقبال - دره التاج افسر اجلال - رکن دولت سرای خاقانی - محرم بزم خاص سلطانی^{۱۴} (نثر) عمیم الکرم ، کریم الشیم ، ولی النعم ، علی الهمم ، مستد آرای کامکاری ، خزینه دار شهریار ، خداوند سامی مکان ،

آغای جلیل الشان طال بقاه ونال مایتمناه حضرتلرینک خاکپای شریفلرینه اهدایه جسارت و بو بیت ایله بسط مقدمات معذرت اولدی :

سن سلیمان رتبه بر ذات مکارم پیشه سگ
ساکه نسبت (تائب) بیچاره بر قارنجهدر
هرنه دکلو تحفه سی بی قدر ایسه ایله قبول
تحفه سی قارنجهدنک چون کندی مقدارنجهدر

بو اعتبارله منشآتک منتهاسنی تشکیل ایدن بو مکتوبکده « خزینه دار آغا » یه تقدیم ایدیلدیکی ، اک یاقین بر احتمال ایله ، قبول ایدیله بیلیر . احتمال که بو مکتوبک تأثیریه « ۱۱۱۸ صفرالخیرینک اون ایکنجی کونی ینه حرکت مثلیه اعتباریه آلاشهرلی عبدالله افندی دامادی الحاج محمد افندی یرینه مصطفی آغا مدرسه سی سزا ، ۱۱۲۰ صفرالخیرینک اون بشنجی کونی موصله سخن اعتباریه شیخ الاسلام سابق علی افندی مرحومک برادر زاده سی ابراهیم افندی یرینه قوجه مصطفی پاشا مدرسه سی اعطا اولمش ایدی » [۱] . احمد تائبی بوندن سوکره ترفیع و ترفیه مظهر اولمش کوروپورز . ینه ۱۱۲۰ سنه سی « ربیع الاخرینک یکرمی سکرنجی کونی ذکی زاده محمد صالح افندی یرلرینه سخن ثمانیه دن بری احسان ، سنه مذکوره ذی القعدة الشریفه سنک آلتنجی کونی ابتدا التمشلی اعتباریه بیاضی زاده حامد افندی یرینه ادرنه قیوسنده واقعه مهرماه سلطان مدرسه سی شایان کورولمش ایدی » [۲] . تائب آرتق بوش دورمیور ، هیچ بر فرصتی قاچیرمایارق حکمداره ، وزیرلره قصیده لر ، « قصیده تاریخیه » لر تقدیم ایدیوردی . مثلاً ۱۱۲۲ موسقوف سفری مظفریتله نتیجه له نجه ، اوچنجی سلطان احمده خطاباً بر « قصیده تاریخیه » قلمه آلدی [۳] . متعاقباً تائب « موصله سلیمانیه اعتباریه الماس محمد پاشا امامی ابراهیم افندی یرینه قاسم پاشا مدرسه سنه اعتلا » ایتمش کوروپورز [۴] . ۱۱۲۷ده وندیکیلرک الندن مورده قلعه لری آلینجه ، شاعر صدر اعظم شهید علی پاشایه :

مصحف رایات اقبالکدر ای صدر کزین   وفق کردن زب دوات نسخه بازوی دین
سن اوسالار مظفرسک که شایاندر اکر   ماه نو اولسه سمند عزمکه سیمین زین

- [۱] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد] .
- [۲] کذا .
- [۳] سالم تذکره سی .
- [۴] ینه وقایع الفضلا [عینی جلد] .

اولدی شمشیرک سنک آینه فتح و ظفر
 قله افلاکه نصب ایتدک درفش نصرتی
 برغزا ایتدک که فردوس ایچره شهر آیین ایچون
 برغزا ایتدک که یم تیغ قهرکدن سنک
 برغزا ایتدک که قویدک صفحه عالمده نام
 چند روز ایچره مسخر اولدی بونجه مملکت
 ایله اسکندر کی طمکشالیق بعد ازیں
 بارک الله ای سرافراز غزات مسلمین
 عالم ارواحه اولدی مزده رس روح الامین
 غره صنمه مادر دهر ایتدی القای چنین
 قلعه فتح ایلدک کیم هربری فص نکین
 اولشیکن هربرینک فتخی موقوف سنین

بیتلریله باشلایان بر « قصیده تاریخیه » تقدیم ایتدی . بونی شویله بیتیرسوردی :

ایلدیم بریته ایکی مصرع تاریخی درج
 ینه اقبال ایله بالجمله قلاعن فتح ایدوب
 کوله [۱] داستاویز ناجیزانه عبدکین
 مورهبی قیلدی علی پاشا بلادالمسلمین

« تاریخ پسندیده آصفی اولوب ایکی یوز مسلسل سکه حسنه احسان ایتمکله شاعر
 مزبور ایکی یوزدن مسرور اولمشدر » [۲] . تائب مدرسه ده آرتیق اک بویوک رتبه لری
 بربری آرقه سنه قازانمش بولونیوردی . نهایت ۱۱۲۹ ده حلب قاضیسی اولدی [۳] .
 بر سنه سوکرا عزل ایدلدی . استانبوله عودت ایدنجه ، هنوز بش آی اول صدر اعظم
 اولان داماد ابراهیم پاشایه التجا ایتدی . عاصم افندینک افاده سنه کوره « مقتضای محذومیت
 اولان تجمل وزینته مائل و عرض حشمته غایتله شیفته دل اولوب حلبدن عزلی حالنده نظر
 صدر اهالی پرور ایله احوالی قرین حسن نظام و اسباب احتشامی تمام اولمقین فنار باغچه
 مقابلنده انشا ایتدیکی قصر عالما و مرحومه والده سلطان اوقافندن آلوب تعمیر واحیا
 ایلدیکی تیمور قبو حیفته لکنه صدر اعظم چاکر نواز و شیخ الاسلام افندی وقپودان پاشا
 حضراتی دعوت و مراسم مهمانداری اجرا سنده لایقی اوزره حرکت ایله محسود اقران
 اولمشیدی » . حمیدیه کتبخانه سنده ۲۴۸ نومروده مقید (صحت آباد) ک سوکنده شو
 قطعه اوقونمقدردر :

اولسه فرضا اثم حسن قبوله مقرون
 دیسه لر سویله مرادک نه در احسان ایدلم
 قیسه توجیه نظر لطفله صاحب دولت
 باغه تشریف شرفبخشن ایدردم منت

ظریف ، حاضر جواب ، هجاو عثمان زاده ، « ابراهیم پاشا » نیک حضورنده تورلو تورلو نکته لر ،

[۱] کوله : که اوله

[۲] صفائی تذکره سی

[۳] وقایع الفضلا ، سالم تذکره سی ، عاصم تاریخی

شاقا اقبالانقلر یاپوردی . حتی « مضحککله مصاحب » بیله اولمشدی [۱] . ابراهیم پاشا سایه‌سنده آلدیه ایتدیکی (تیمورقاپی) چیقتلکی ایسه، اودورده اُلکعموره، الئزنکین بریردی . یینه عینی عصر شاعرلرندن اولان دفتردار عطف افندی شو قطعه‌سیله اوراسنی نه کوزله آ کلاتیور :

بوجای داکشای بی‌دل عطف عجمیدر   بهشته ظفره صائسه رسم و طرح دلکشاسیله
مرتب جله اسباب نشاط ذوق جاویدی   کیرن آدم ایچندن چیممور حسن رضاسیله

عقبنده ۱۱۳۰ « بساروفجه معاهده‌سی » عقدایدیلن نهمسه حربی مناسبتیله ده « تائب » غایت اوزون برقصیده یازمشدر [۲] ؛ بز او حربده هزیمته اوغرامش ، بلغراد قلعه‌سنی دوشمانه قاپدیرمشدر .

تقدیره کیم که ربط وثوق جنان ایدر   سایم حکم پادشه انس و جان ایدر

مطالعیه باشالایان بومنظوم تسلی نامه‌ده، هزیمت، برمعتاد « تقدیر الهی » شکانده افاده ایدلمکده‌در :

تظہیر خلط علت ایچون خسته‌ینی حکیم   زخم آشنای نیشتر خونفشان ایدر
موسی کبی کلیمنه کور ابتدا خدا   یاقوت اخگری نیجه مهر دهاز ایدر
فعال مایریددر احکامنه آنک   کیمدرکه اعتراض چنین وچنان ایدر

بازارگاه رزمده سردا کران حرب   کاهیجه سود ایدر سه‌ده کاهی زیان ایدر
مات ایلینجه خصمی شطرنج بازرم   کاهی فدای آفت تیغ و سنان ایدر [۳]
بردرد یوق که منشای تقدیر اولیه   یینه تدارکن ملک مستعان ایدر
صبری شعار ایدر سه تلافیلر ایلوب   بر غم و پررسه اون او قدر شادمان ایدر
تقدیره ربط حال ایدن آزاده خاطری   عزت نه شادکام ونه ذات مهان ایدر

[۱] سری التواریخ

[۲] الی سکنز بیتدن ترکب ایدن بو قصیده‌نک - املا خط‌الرله دولو - بر صورتی ملت کتبخانه‌سنده (۶۳۴) نومرولی « مجموعه » ده مندرجدر . دیگر بر صورتی نور عثمانیه کتبخانه‌سنده (۴۹۵۸) نومروده مقید رساله‌لر آراسنده محرر « تلخیص الحکم » ایچنده‌در .

[۳] تائبک بومآلدیه دیگر بر منظومه‌سی‌ده حالت افندی کتبخانه‌سنده (۷۶۳) نومرولی مجموعه‌ده مندرجدر . بوجمعه‌ینی قلمه آلان شاعر فائز افندی ، منظومه‌یه سرلوجه اوله‌رق « قصیده تائب افندی در ستایش حضرت وزیر مکرم ابراهیم پاشا یرالله له بالخیر مایشادر زمان میر آخوری سلطان احمد » عباره‌سنی علاوه ایتشددر . بو عیاره ، تائبک تا ۱۱۲۸ سنه‌سنده ابراهیم پاشایه انتساب ایش اولدیغنی کوسترمش اولوبور .

قلب کسیره تسایه در غزوه احد	کیم استماعی آدمی حیرت نشان ایدر
.....	.....
اما که فتح مکّه و حیرله در عقب	هر عسره حق ترادف یسری عیان ایدر
.....	.....
مغلوب ایدوب خسا آلامان دشمنن آکا	مسقو کبی ترانه کش الامان ایدر

تائبك اسكي مخلصي «حمدي» ایدی [۱]؛ ديلندن ، قلمندن هرکس بيزار اولمشدی .
 اوته کنه بریکنه حرف اندازلق ایدیور ، چوق آغیر ، حتی مستهجن هجویه لر یازیوردی .
 بالطبع بو حرکتلرینک ضررینده ، مقابله سنی ده کورو یور ، زمان زمان عزل صدمه سنه
 اوغریور ، مدرسلک مسلکنده کیری به حرکت ایتدیریلور ، باشنه بیک تورلو بلا کلیوردی .
 صفائی افندیکن افاده سنه کوره « توفیق باری ایله سترده کنزک استغفا ایلوب بالکلیه اول
 وادیدن پاکشیده فراغ و مکفر سیئات اولاجق سمته سالک هدایت سراغ اولوب مخلصن
 دخی کندو کبی تائب ایلمشدر » ؛ کندی افده سنه باقیلیرسه ، مزاح و هجو وادیسندن آلتی تماماً
 چکدیکی حالده کورو شدیکی آداملرک افترا سندن قور تولاماشدر . حتی بر آن گلش که
 « یاران ماران » دن بوس بوتون آیریلش ، گاه قاضی کوینده کی کوشکنده منزویانه یاشامش ،
 گاه تیمور قبوده کی چیفتا ککنده زراعتله اوغراشمشدر [۲] . شوییتی ، شاعرک او آنده کی
 روحی حالتی نه صمیمی آ کلاتیور :

خلقدن کوکک اول مرتبه در وحشی کیم عکیم آدم دیو مرآته نگاه ایلیهم
 رامنر افندی « اواسط حاللرنده جمیع منیهاته تائب واستغفار و توبه لرنده ثابت و برقرار
 اولمغله مخلص هر قوم وسیله اختیار اولوب مشایخ عصرینک برندن منیب و سالک و سررشته
 تبرکّه نفسه مالک » اولدیغنی قید ایتمکده در .

خلاصه بوهنکامده ، معاصر لرینک افاده سنه ، کندیسنکده ادعاسنه کوره هجودن ،
 حتی شعردن واز کچمش ، تاریخه ، اخلاقه ، حدیثه دائر تالیف ، تلخیص ، ترجمه
 صورتیله اوفاق اوفاق رساله لر قلمه آلمشدر . بونلردن برینک خاتمه سنه شو منظومه بی علاوه
 ایتمشدر [۳] :

[۱] صفائی تذکره سی

[۲] « حدیقه الملوک » مقدمه سی

[۳] شرح حدیث الاربعین ، حمیدیه کتبخانه سی ، نومرو ۲۴۸ ، عینی کتبخانه ده ۲۲۹ و ۲۳۰
 نومرورده عین اثرک دیگر نسخه لری مقیددر . اساسلری بر اولمغله برابر ، ۲۲۹ نومرولی نسخه ده

خوش دیمش برشاعر ممجز بیان	راحة الانسان في حفظ اللسان
راحت اولقى ایسته ين ارباب دل	التزام ایلر سکوتی متصل
عاقبت بوداعی بی اعتبار	ایلدم صمت و سکوتی اختیار
کفتسکودن اول قدر چکدم ستم	عارض اولدی عاقبت زنج صمم [۱]
وار ایکن یا کشفلرک بوکثرتی [۲]	صاغیر اولقدر سخنور عادتی
سوز اودرکیم آز اوله هم اوز اوله	هم صفا بخش اوله هم دلسوز اوله
بن هله برسوزده راحت کوره دم	شاعریت کبی تهمت کوره دم
بزم عرفاندن چکوب آخر ایاغ	شاعریتن دخی ایتمم فراغ
بولمایوب بر قابل سکنا اوی	قربیه قاضیده اولدم منزوی
ایلم کاهیجه تألیف کتاب	گاه تاریخ کزین مستطاب
ایته کاهی شعر وانشا اقتضا	ایلم وصف شه عدل اتما
نام پاکن عرشه پیوست ایلم	قدرینی شاعرلرک پست ایلم
ایلم الفاظ مصنوع ارتکاب	بویله ایکن هر سوزم فصل الخطاب
واریسه اشعاریمه تعریض ایدن	ایشته یاران ایشته میدان سخن
اولسه توجیه نگاه التفات	سهل ایدی تفهیم استعداد ذات

حدیث شرحلری راز دها اوزون ، فقط یازیسی چوق خطالیدر . بو ، ۲۲۹ نومرونی طاشیان جلدک ایچنده تائبک دورت رساله سی دها واردر : حسین واعظک « اخلاق محسنی » ترجمه سی ، شارح مثنوی صاری عبدالله افندیکنک « نصیحة الملوك » کینک اجالی ، « کلیله ودمنه » دن مقتبس « هایونامه » نک تلخیصی ، حدیقه الوزرا . هایونامه تلخیصکنک کوزل ودوغری بر نسخه سی رضا پاشا کتبخانه سنده ۱۸۱۱ نومروده مقیددر . حمیدیه کتبخانه سنده کی (۲۲۹) و (۲۳۰) نومرولرده مقید « حدیث الاربعین شرحی » نسخه لرنک صوکنده شوقطعه یه تصادف ایدلکنده در : « فیلسوف سخن آرای خرد - فهم ایدوب ماحصل معنایی - دیدی تاریخی بوتألیفک - صحت آباد شفا پیرانی » حساب ایدیلنجه ۱۱۲۰ تاریخی چیقیور . مقدمه دهده شاعر اوچنجی سلطان احمدک خسته لقدن قورتولماسی مناسبته اثرینی تحریر و تقدیم ایتدیکنی سویلبور ؛ فی الواقع (۱۱۲۰) ده بو حکمدار چیچک خسته لغنه طوتلشدی [راشد تاریخی ، جلد ۳ ، صحیفه ۲۴۶] آنجاق [۲۴۸] نومرولی نسخه نک نهایتده ینه حکمدارک برخسته لقدن قورتولماسی مناسبته قلمه آتمش بر « قصیده تاریخیه » مقیددرکه « باخصوصا دیلم مزده کنان تاریخن ه عزله پادشه عالمه کلدی صحت » مقطعه ده اشارت ایدیلن تاریخ حساب ایدیلنجه (۱۱۳۲) چیقیور . احتمال که بو قصیده اورایه بالاخره و بالتصادف یازیلشدر دینه بیلبورسه ده ، عینی نسخه نک باش طرفنده داماد ابراهیم پاشانک مدحنی حاوی « قطعه ستایش » عنوانلی پارچا بو احتمالی رفع ایدیور . آکلاشیلان شاعر ، اولجه یازدیغی نسخه نی تصحیح و تصحیح آتمش ، ۱۱۳۲ ده تکرار تقدیم ایلهمشدر .

[۱] بو مصراع ایله شاعرک صوکرادن صاغیر اولدیغی آکلاشیلیبور .

[۲] یا کشق : یا کشاق : آغزی بیوان ، طاقمز ، کوزه (چاغاتای لغتی) و (لهجه عثمانی)

ایلدک تائب ینه عرض سرام
قین دعای دولت شاه کزین

ایله بوتار بخ ایله ختم کلام
دایما اولسون خطالردن امین

« ابراهیم پاشا دوری » برچوق شاعر لر کبی، « احمد تائب » ایچون ده بر سعادت هندکامه سی اولدی . ۱۱۳۲ ده « شهزاده جامع شریفی جوارنده اسکی او طاهر قارشوسنده واقعه بناسنه مباشرت بو یوردقلری دارالحدیث و کتابخانه تمام اولغله » بر چوق عالم لر وشاعر لر له برابر « حلبدن معزول عثمان زاده احمد افندی » ده دعوت ایدیلدی . ایلك درسی متعاقب هر کسه صدراعظم طرفندن احسانلر و یریلدی [۱] ؛ ینه عینی سنه ظرفنده حکمدارک اوغللری سنت، قیزلری ده کلین ایدیلدی . بویوک دوکونلر یاپیلدی . بو مناسبتله شاعر ، بر معناد بر قاچ تاریخ و قصیده قلمه آلدی . بونلری ، پادشاهه عرض ایدیلک اوزره ابراهیم پاشایه تقدیم ایتدی . پاشا نه ایسته دیکنی صور دی . « تائب » جائزه ایسته مه دی . کندیسنگ هدیه اولارق تقدیم ایده جکی « اسب مضر یه زینپوش اولغله سزا دیبای کرانهای عجمی اوزره زرکار و کرانمقدار بر کسمه » نک حکمدار طرفندن قبولنه توسط ایتمه سی رجا ایتدی [۲] . آرزوسی یرینه کلدی .

۱۱۳۳ ده سلطان احمد ثالث « ابراهیم » نامند بر چو جوغی اولمشدی . تائب بر « منظومه تاریخیه » تقدیم ایتدی . نونک اوزرینه حکمدار : « مقبول اولمشدر . عصرک ملک الشعراسی اولدینی وجوه ایله ظاهر در » دیدی . و بر خط هایون ایله ، شاعر « رئیس شاعران » اعلان ایدیلدی [۳] ؛ او زمان تکرار بر قصیده قلمه آلدی :

عجمی بعد ازین تسخیر ایدرسه م مصر عرفانی
که اولدی سوزلرم شایان استحسان سلطانی

مطالعیه باشلایان بو اوزون قصیده نک تاریخ اعتباریله کهمم جهتی « رئیس شاعران » اولق حیثیتیه زمانک شاعر لرندن بحث ایدن بیتلریدر :

[۱] راشد تاریخی، جلد ۵، صیفه ۲۰۷

[۲] سوزنامه : سید وهی

[۳] صفائی تذکره سی

بم شمدنکرو محکوم فرمان مطاعمدر
ولیکن خسرو ملک معانی راشد ووهی
اکرامر ایتسلر ازجمله مختومی سرهنکی
هوالی زمره سن عد ایله مم شاعر کر وهندن
بلی برقاچ یکی شاعر لری شمدهی ظهورایتدی
ولی بن بیلدیکم شاعر فقط نیلی وکامیدر
مدرسلرده آنجق عاصم خوشکو مسلمدر
اکرمشق ایتسه مکتوبی دفتر دار عزت بک
رشید و سالم و شهری و لمی و رحیمیدر
بلا بونده نیجه اطفال اندک سال وازدر کیم
اوکینه کچمک ایچون دایما مردان میدانک
صداع ایراث ایدر نقلی صایلز مخلص اربابی
اکرچه سلب کلی ایله مم هر فرقه نک واردر
ولی شایان اودر کیم اوله مقدار نیجه هر شخصک
اولورایسه اکر میزان تمیز سخن درکار

کرك ارباب تدریس وکرك کتاب دیوانی
بریسی نور چشمدر بریسی جائمک جانی
ایدردم فارسان ساحه نظمه آت اوغلانی
که نادر بولونور نظم آشنا مرد سخندانی
که زعمنجه کیمیمی کر میانی کیمی کرمانی
خطادر غیره ایتم شاعریت ایله بهتانی
که نظم و نثر و فضل و معرفتده یوقدر اقرانی
ایدر لردی رئیس زمره نظم آوران آنی
بنام شاعران زمره کتاب دیوانی
دخی استادوز کورمش دکالرکن کلاستانی [۱]
کال شوقله تشمیر ایدرل ساق و دامانی
کیمی شهری کیمی مازندرانی کیمی دهقانی
سزای حسن توجیه نظر پاکیزه کویانی
کرك تعبیر و تقدیری کرك انعام واحسانی [۰]
بیلینور هرکک اول دم کالاتیه نقصانی

[۱] تائبک، بو و متعاقب بیتلرینی کندیسنه تعریض اولارلق تلتی ایدن عینی دور شاعرلرندن
سعدی، درحال برقصیده قلمه آلمشدرکه، حالت افندی کتبخانه سنده (۷۶۳) نومروده مقید نفیس
برجموعه ده محرردر. بوجموعه حکمدارک و ابراهیم پاشانک امریله شاعر شاکر بکله فائز افندی طرفندن
طویلامش و فائز افندی تعلیق خطده ماهر اولدیعی ایچون باشدن اوشه اونک خطیله قلمه آلمشدر.
مختلف تقطهلردن دفته شایان اولان بوجموعه یی «تورکیات» ده مستقل تدقیق ایده جکم. فائز افندی
سعدینک قصیده سنک باشنه «جوابنامه» سعدی برای تعریض تائب افندی درستایش حضرت ابراهیم پاشا
عباره سنی قومشدر. منظومه:

بمحمدالله که اولدم مظهر توفیق ربانی
دیه باشلیبور. شو بیتلری دفته شایاندر:

اولورسه جوق دکل شعر آشنا هر طفل ابجد خوان
اودکلو ایتدی اهل طبعه احسان شعره رغبتکم
بو دعوایه یتر شاهد او دستور کرم پیشه
نکاه لطفنه مغروراً اول ذات کر مکارک
عجمی شاعریت عرض ایدر سه بنده یارانه
بم اول شاعر رنگین خیال و نظم پیراکیم
دکل معناسی الفاظ لطیف و حسن تعبیرم
[۰] یاخود: کرك تأدیب و تعزیری کرك انعام واحسانی

قتی چوقدن فاک کوسترمه مشدر بویه دورانی
بکنمز نایی بی استانبولک طفل سبق خوانی
بم کبی بر ادنا بنده سنه ایتدی فرمانی
تقدم ایله سم معذوردرد امثال و اقرانی
سخن پرورلکه چون وردی رخصت اول کر مکانی
قصیده یاغزل کولقده ایتسه خامه جینانی
ایدر پرپیچ و تاب رشک طبع نکته سنجانی

بو تقریب ایله تصانجی مقلدر قیروب کوستک
ایدردم (تائباً) هر فرقه نك اربانی تعریف
وکیلمدیر نیم وهی معجزدم بیان ایسون
عیارین هرکک تعریف ایدوب اول بیلدیرر حدین
مثال طوله زاده قالدیرلر بلکه طابانی
ولی خورم بودز شایدکه دلگیر ایدوب یارانی
صنوف تازه کویانی گروه یاوه دستانی
ویرر مانند تعریفات سیدبشته عنوانی ...

عثمان زاده نك احراز ایتدیگی عنوانی بعضی اثرلر « ملك الشعرا » ، چوغنی « رئیس
شاعران » ، بعضیسی ده « سلطان الشعرا » دهرک کوستر مکده درلر. اساس بردر . بو پایه نی
قازانان آدامک وظیفه سی « شعرادن بریسی و زلسر ، معناسر برسوز سوبلر سه آنک مخلصنی
حبس ایتک » در [۱] .

تائبک بو تکلیفی اوزرینه « سیدوهی » اوزون برقصیده قلمه آلمش ، اودورک شعرندن ،
شاعرلرندن اوزون اوزادی به بحث ایتشدر . بو منظومه پک « قاراقته ریستیک » در .
علی العموم اون ایکنجی عصر شاعرلری میاننده « سید وهی » حقنده حاضر لامقده اولدیغ
تدقیقنامه ده ، اونک برچوق شعرلریله برابر بو قصیده نی ده تحلیل ایده جکم . شیمدیلاک شونی
قید ایده جیمکه :

چالوب الماحه مضمون صاعه نك بازاری کرم اولمش چوکور شاعرلری طومش مقام نکته سنجانی
دیه تأسفلر ایدن وهی :

کوزل ایتدک افندم ایلاک خط شریفیکله رئیس شاعران تائب قولک کبی سخندانی
دیه تائبک مأموریتنه سوبنیور وبالخاصه شونلری سوبلیور :

ولیکن بیروتک ایدوب بعض سخن فهمان دیعشلر سعدی دانی کورمدی بیلمز کستانی
بیلور اما سرادی امتحان اولق کرک بلکه نیجه بیلمز اوکم مازندرانی اوله یاوانی
سعدی متعاقباً دورک شاعرلرینک اسمارینه اشارت ایدینیور :

دکل دری کبی ایرانی ، هندستانه دک نام طوتردی عالمی رشک ایلا ایدی روح خاقانی
تدیم شهریار نظم ونثرم تائب هزلم طابیز راشد اندیشه معنای پنهانی
رشید طبعمه بورشد واستعداد وهییدر نوله سخن هنرده اسب طبع آله میدانانی
اگر ممدوح ایسه ترکی لسانده نظم پرورک سالیس و واضح ایستر دیکلین فهم ایله آنی
نیجه ترکی دینور اول شعره کیم هرافظنک حلی لغتله باقغه محتاج ایده مجلسده یارانی الخ ...

[۱] مناقب کتخدا زاده ، صحیفه ۲۴۲ . بو کتابک دولاشیقلی برافاده سنی بعض ذاتلر یا کلیش
آکلایارق ، آیاصوفیه آرقاسنده کی چشمه نك اوستنده محکوک سیند وهی قصیده سنک ، عثمان زاده احمد تائب
طرفندن تقدیر ایدیلدکن صوکرا قبول و اورایه تحریر ایدیلدیکنه ذاهب اولمشلردر . او چشمه
و او قصیده ۱۱۴۱ سنه سی محصولیدر ؛ تائب ایسه ۱۱۳۶ ده وفات ایتشدر !

وکیل ابتدی اوده بو بنده کی اوز اختیار یله
مولی ایلدم بنده ندیم نکته پردازی
اوده دفتر ایدوب ارباب استعدادی بالجه
سلیم فاضل اول علامه هرفه عرض ایتسون
دو کفه عدل میزاندر آنک چشم انصافی
اگر وار ایسه حدین بیلمیوب خلط کلام ایلر

و زیر اعظمکده صادر اولدی امر و فرمانی
اگر بوغمزسه موج اصطلاحه صک عرفانی
باقوب آنارینه بیلسون عیار شعر کویانی
اکا وایسته اولسون هرکسک آخرله رجحانی
او معیار اولسون ادراکه عیار نکته سنجانی
عصای خامه ایله آکه اورسون خدمتانی الخ [۱]

تائب « ۱۱۳۵ ربیع الاولنک یکر می یدنجی کونی سننه مذکوره رمضان شریفی
غره سی توقیتله جزایر پاشاسی زاده ابراهیم افندی یرینه » مصر قاضیسی اولدی [۲]. احمد
تائبک ، ابراهیم پاشا مجلسلرنده توخاف توخاف سوزلرله مضحکک ایتدیکندن بحث ایدن
«شمعدانی زاده سلیمان» افندی، اونی مصر قاضیلغنه لایق کورمیور و «آنک کی مضحک
آدمه تقلید قضا صحیح اولور می بیلیم ، آنجق همت وزیر ایله اولدی « دیهرک ، هیچ
سومه دیکی ابراهیم پشایه بو وسیله ایله ده تعریض ایدیور [۳]. تائب « ۱۱۳۶ رمضان
شریفنک یکر می یدنجی کونی سننه آتیه صفرا الحیری غره سی توقیتله عزل اولنوب منصب
مذکور ، یکیشهر دن معزول کتخدما مصطفی افندی یه توقیت مذکور ایله توجه اولنمش ایکن
ماه رمضان شریفنک ایکنجی خمیس کیجه سی قبل العزل منصب حیاتدن منفصل اولدینی خبری
سنه مرقومه شوالنده واصل اولقله منصب محلول ایکی آی مقداری اولادینه مد» اولوندی [۴].
احمد تائب افندی مصرده زهرله نه رک توملشدر . بونی عاصم تاریخی : «غره رمضان المبارکده
شربت شیرینکدار عیش و زندگانیسی سم موقت مرک ایله تلخ اولوب « دیهرک ضمناً
آکلاتدینی کبی ، سری التواریخده : «مزبورک وادیسلی علمایه رفی لازم دینوب مصره کیتدکده
ناچی یدیله مصر خزینه سنده موجود سمدن سم ویریلوب اهلاک اولندینی تحقیق قلندی »
دیه قید ایدیور . عثمان زاده نک « حدیقه الوزرا » سنی تذیل ایدنلردن مؤمن زاده احمد
حسیب افندی ، « روضه الکبری » نامنی ویردیکی اثرینک مقدمه سنده : « شعرای رومک
صاچی و تهم هزل و مزاحک تائب اولوب قاهره قاضیسی ایکن سموم غیظ نفسانی ایله

[۱] لطیفه معرضنده شوده اشارته شایاندرکه او دورده کیمسه کندینه کووه نه میور ، عصرک

شاعرلرینک تقدیر ایشنی بری اوته کینه براقیور !

[۲] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد]

[۳] سری التواریخ

[۴] وقایع الفضلا [اوچنجی جلد]

مسموماً وفات ایدن عثمان زاده احمد افندی « ديه حادثه يي تأييد ايدييور [۱] . صفائی . و سالم تذکره لرندن صوکر ا اون ایکنجی عصرک بالخاصه ایکنجی نصفی ایچون پک قیمتدار بروثیقه اولان «رامنر تذکره سی» ده تأبک وفاتی حقنده شو معلوماتی ویریور : « منقولدرکه . قاهره مصره تشریفارنده والی مصری استفسار و قیصریه لی اولدیغی اخبار ایتدکرلنده . (لمرته) ایا امیرمیدر عییا ارمیمیدر مألنده بو یوردقلری کلاملری وسیله برودت و اول . وزیربی سروت اولیه برشاعر مامر خجسته خصلتک اعدامنه تشمیر ساق همت [۲] ایدوب مسموماً رحلت ایتمشلدر . « وفاتنه چلبی زاده عاصم : « آه پی درپی ایدوب عاصم دیدم . کوچدی عثمان زاده تائب آه آه » تاریخنی سویله دیکی کبی ، صوکرادن یتیشن « مستقیم زاده » ده . تبریکاً « اولنجه تائب احمد بولدی مسکن صدر مأوایی » مصراعنی تاریخ دوشورمشدر .

تذکره لر ، مجموعه لر بو اوریشینال ، بو خویشز آدامک نکتله ریه ، هجویه لریله دولودره .
بونلردن بعضیلرینی نقل ایتمکی مناسب کوردم :

تائب ، رکون شیخ الاسلام ایه زاده عبدالله افندی پی زیارته کیدر ، افندی شاعرک زیاندرالغنه . اعتراض ایدوب نصیحت ویریر . تائبی حتی برآز آزارلار . هنوز کوچوک بر مدرس اولان تائب بالطبع جواب ویره من ، قان تره باتار ، شیخ الاسلامک حضورندن چیقنجه کتخدارجب افندی ، کندیسی اوداسنه کورورور :
— افندی متأثر اولما ، ولی نعمتی انسانی بیتمدن آزارلار ، ديه تسلی ویرمهک چالیشیر . تائب شیخ الاسلامک ایه زاده لکنه ترضاً هان شو جوانی ویرر :

— أوت افندم ، دوغرو ! فقط اوقدر صیقیشدیردیلرکه آز داما بنده کزی دوغورتاجقلردی .
رکونده کورجی یوسف پاشا وزیر اعظم ایکن تائب برقصیده قلمه آلیر ، کورورور ، تقدیم ایدر . پاشا :
— بونه در ؟

دیه صورار ، شاعرده :

— سلطانمک مدح شریفارنده قصیده در !

جوانی ویرر . صدر اعظم :

— افندی ، میخانه جی غزل آماز !

دیه تحقیر ورد ایدر . زواللی تائب ناچار دیشاری چیقار . اودا قاپیسی اوکنده کی کوچوک صوفه ده .
اوتوران تذکره جی افندیلر :

[۱] « روضة الکبری » ، مراد منلا کتبخانه سی ، نومرو ۱۲۱۴ . بو نسخه مؤلف خطیاه در .
یازیلدیغی تاریخ ۱۱۶۵ شعبانی در .

[۲] اسعد افندی کتبخانه سنده کی یکانه مسوده ده بو کله اولا « همت » اولارق یازیلش .
صوکر اوستنه آریجه « خیانت » علاوه ایدیشدر .

— قصیده کن مقبوله کجدمی ؟
 دیه صورازلر . شاعر بر معتاد تعریضدن واز کچه مر ، صدراعظمک کورجیلکنه تلمیح ایده رک :
 خایر افندم ، بیت قادر رغبت بو یوزمادیلر .
 دیر .

هزل یولنده کی منظومه لری یاشادینی دورده شهرت بولان خواجکاندن ابراهیم طرسی
 افندی [۱] آکلاشیلان بر آرز عارسزجه بر آدامش ، صفائی تذکره سی اونی «جزار کبار قیافت»
 دییه توصیف ایدیور . ایشته بونک عارسزلقنه تعریضاً تائب شو قطعه یی یازمشدر :

ایلیوب آب رویکی ریزان در بدر کز مه مشربک قوروسون [۲]
 دون یازیلدک دینچی دقترته هله طرسی مرکبک قوروسون

مشهور شاعر نابی ، باش محاسبه جی اولونجه ، هنوز پک کنج اولان اوغلی خیرالله ،
 محاسبه قلمی خلیفه سی «قبوری زاده رحمی» افندی [۳] ایله فضله جه دوشوب قالمغه باشلامش ،
 هیچ بفرستی ونکته یی قاچیرمق ایسته مه یین تائب در حال شویتتی یازمشدر :

اگرچه منصب آلدی نابی اما فقط خیری قبوری زاده کوردی

نابی حقنده بر قاچ هجویه سی داها واردر .

تائب ، استانبوله کلن ایران الجیلرندن بریله کوروشورکن :

— شاه حضرتلری نه ایله مشغول ؟

دیه صورار . سفیر :

— سیقنامه ایله !

جوانی ویرر . اوزمان عثمان زاده :

— افندم سیف سلیمی ایله می ، یوقسه سیف مرادی ایله می ؟

دیه برنجی سلیم و دوردنچی مراد دورلنده کی ایران مغلوبیتلرینه تلمیح و تعریض ایدر .

[۱] ابراهیم طرسی افندی ۱۱۴۰ ده وفات ایشدر . قبری ادرنه قپوسی خارچنده در .

[۲] طرسی ، یازسی سیلینوب صوکر ا یازیلان کاغذ و صحیفه مناسنه کلیر ، بو اعتبارله تائب ، هم مراعات

نظیر ، هم توریه صنعتی یامش اولویور .

[۳] قبوری زاده نک اصل آدی «عبدالرحمن» در . بر زمانلر هزلیاته هوس ایش ، « هوایی دیوانی»

دیه شهرت بولان اثری وجوده کتیرمشدر . بودیوان ، حیاتنده ، اربانجه پک فنا قارشیلانمش ، رحمی ده

تاچار توبه واستغفار ایش ، ۱۱۲۷ ده حجه کیدرکن مصرده وفات ایشدر (صفائی و سالم) . زماننده

«روزنامه چه جی زاده کوچوک خنکار» دیه شهرت بولان شاعر «شناسی» حقنده قبوری زاده نک مقتونانه

یر قطعه سنی ، صفائی افندی ، بر معتاد ، صاف بر ادا ایله قید ایدر .

۱۱۲۰ ده استانبولده قهوه بهالاشمش ، کوچوک بویوک هرکسک اؤنده نخوددن قهوه
ایچیلیمکه باشلامش . بومناسبتله تائب شو ییتی یازمشدر :

اولالی قهوه رومی نمایان   نخودی مشرب اولدی جمله یاران

اسکی بر مجموعهده تائبه اضافه ایدیلن شو منظومه یی اوقویوروز :

خیر مقدم عجب محلنده	کلدک ای آصف بلند آترا
برکات خلیل ابراهیم	اولنده مقدمکله جلوه نما
کله سهدک اکر بوکونترده	شهر اولوردی خراب سرتانیا
ایته احوال خلقی استقار	نقل ایدرسه کدر ویرر زیر
چیقدی آتش بهاسنه هیزم	صایلور درهم ابله عود آسا
جلوه کر مجمر تساویده	قره کونلکله عنبر سارا
یا کومور شویله کیم غباری دخی	توتیا اولدی دبدبه حالا
آرپه یی خود تفحص ایله کیم	آرپه اقی حاصلی یتیشمز آکا
آرپه طور یاسی صانور آنی کورن	اولسه برکوزده آرپه جق پیدا
روغن دل آریمهده شب و روز	موم دیو شمه وش یانوب نقر
روغن ساده اشتراسی محال	که بهاسنه ایتمز آچقه وفا
شیمدی بر یاغلی قاپوده یوق کیم	ایده لم آنده درد جوعه دوا
حسرت بالی صورمه باله کانتک [۰]	قدری سکردن اولمهده بالا
بولدی اسمینه نسبت اولغله	عللی چوقهده زیاده بها
الله الله طفل محتونه	یه جک بال بولونمیور حیفا
قهوه یی منده بیته اویدوردی	نخودی قاووروب ایچر ظرفا
سر درویشده کله [۰۰] کورسه	بال قباغی صانوب قاپار غربا
صابون آکله اغزیمز کوپورور	اشتر کف زبان کپی مثلا
وسخ آلوده قالدی جمله ثیاب	شیمدی عینیه کیرلی دینسه سزا
قولوغنده صومون صانوب سویتیر	بر فقیر اولسه مبتلای وبا
بوغلا یه سبب نهدر بیامم	ینه هرشیده وار باقلسه رخا
هر طرفدن ذخیره کلککنده	پر، سفائن ایله لب ذریا
یوق بخازنده بر آیاق باصاجق	اوله مملو ذخایر و اشیا
یولن اوکرنندی صامته نک تجار	صورار ، ایزلر کسنه یوق زیر

[۰] کانتک : که آنتک

[۰۰] کله : کلاه

محتکرلر بلاسیدر بو بلا	طمع‌خای ایله حکامک
دفع اوله اهل بلده دن بوغلا	اهتمام ایله ترخه سلطاتم
ایله رسم وزارتی اجرا	اخذ ایدوب قنده محتکر واریسه
ایلسونلر دعا صباح و مسا	که صفای درون ایله عالم
بویله یازسون مدایحک شعرا	نظم ایدوب سلاک نظمه اوصافک
ای اباعن جد امجد وزرا	ای پدر بر پدر کزین صدور
ای تمهن نبرد کیووغا	ای جوانبخت قهرمان صوت
مظهر سرفاقتی الا	ای سعی علی ولی الله
سنده در کار دست شیر خدا	سنده در زور خیر اندازی
سنسک آفاقه دیده پینا	سنده در خلق طالمک نظری
سکادر هب توجه عقلا	سنی حق ابتدی قبله آمال
سنی حق جل شانہ و علا	ایلدی دفع کید دشمن ایچون
ساعده ملکه جنة الاسما	بازوی گونه وفق عین علی
مقدمکدن بولوب سرور و صفا	بو نمونه یتکه اسلامبول
سیر چشم موآند نعما	کلدیگک کبی اولدی سکانی
بولدی هرشی کمال وسع و رخا	نام قحطی اونوتدیلر اوقدر
ایدیجک بربرندن استقصا	اهل بلده بو نعمتک سبین
راز داران عالم بالا	دیدى تبشیر برله تاریخین
یمن اجلاله علی پاشا	اولدی قائم مقام اسلامبول

بو دو قوناقلی و یازیلدیغی دورک حالی مکمل بر وضوح ایله کوسترن منظومه ، عثمان زاده یه خاص نکته و تعریضاری حاویدر . استانبولده ۱۱۲۰ تاریخارنده بالخاصه قهوه نك بهالیاشدیغی و تائبک براز اول کوستردیکمز اوزره :

اوللی قهوه رومی نمایان   نخودی شرب اولدی جمله یاران

دیدیکنی بیلیورز . بوراده ده :

قهوه بی مذهینه اویدیردی   نخودی قاووروب ایچر ظرفا

بیتی نظره چاریور . بو منظومه نك «قائم مقام علی پاشا» یه تقدیم ایدلیدیکی کورولویور . فی الواقع شهید علی پاشا ۱۱۲۳ ده [راشد تاریخی، جلد ۳ ، صحیفه ۳۴۸] قائم مقام نصب ایدیلشدر . فقط تاریخی حاوی بیتدن بو سنه لری بولوق ممکن اولمیور . عینی زمانده شهید علی پاشا « ابا عن جد امجد وزرا » دکلدرد . بو قید نظر اعتباره آینه رق بر « قائم مقام علی پاشا » آرانیرسه ، خاطره « مقتول زاده » کلیر . بو ذات ، مرزیفونی قره مصطفی پاشانک اوغلیدر .

۱۱۳۰ ده «رکاب هایون قائم مقامی» اولمشدر [راشد تاریخی، جلد ۵، صحیفه ۱۲].
 بو آن، سنه لجه سورهن اوزون بر حربدن قور تولوش هنکامه سنه مضاد قدر. دولتک بیک بر
 مشکلات ایچنده قالدی بی بر آنده اقتصادی حیاتک قارماقاریشیق اولماسی، بهالیلاشمه سی ممکندر.
 نته کیم ینه قهوه نك چوق بهالیلاشدیغنی تاریخ قید ایدیور [راشد تاریخی، جلد ۵، صحیفه
 ۱۴۴]. خلاصه بو قطعۀ تاریخیه نك «مقتول زاده علی پاشایه» تقدیم ایدیلس اولماسی چوق
 ممکندر. نه چاره که تاریخی حاوی یتدن (۱۱۳۰) تاریخلری ده بولمق قابل اولماقده در.
 بو تدقیق طاسلاغنی وجوده کتیرمک ایچون بش آلتی آیلق بر امک صرف ایتدم؛
 شاعرک شوراده بوراده آنجاق پراکنده پارچالری بولایلدم. دیوانه راست کله مه دم.
 افاده ده کی تائبانه ادایه و ضبط ایدن مجموعه نك صراحتۀ اضافه سنه رغماً - تاریخ بیتنک
 اویماماسی اعتباریله - بو منظومه بی قطعته عثمان زاده مه مال ایده مه مک ضرورتنده قالدیم.
 شوکاده اشارت ایتمه لییم که تائب منشور و منظوم اثرلر نده بعضی عبارهلری مآلاً، بعضی
 عبارهلری عیناً تکرار ایدر. حالت افندی کتبخانه سنده محفوظ بر مجموعه ده (قطعۀ تائب
 افندی در تلمیح اسم پاك حضرت صدر کامکار) سرلوحه سی آلتنده شو قطعیه بی او قویوروز:

خوان لطفنده پادشاهم زک
 غم یمز بعد ازین طباع سلیم
 سیر ایدر خلقی نعمت ظفره
 برکات خلیل ابراهیم

صوک مصرعی یوقاریکی اوزون منظومه نك باشنده عیناً کورویوروز. مقتول زاده
 (۱۱۳۰) ده قائم مقام اولمش، عینی زمانده ابراهیم پاشاده صدرته کچمشدی؛ بناء علیه
 «برکات خلیل ابراهیم» اولده مقدمکله جلو نمما» بی تیینه ابراهیم پاشانک اسمنه تلمیح صایلابیلیر.

* *

احمد تائبک مشهور «نابی» ایله آراسی پک اینی اولمادیغنی آکلاشیلیرور. مختلف شاعرلرک
 هزل و هجولریله دولو بر مجموعه ده، عثمان زاده نك اولارق محرر - بعضی مصراعلری وزنجه
 دوشوک، بعضی بیتلری ایسه صوک درجه غلیظ وقبیح - بر منظومه نك صوک بی تی شودر:
 همشیریلرک تا اوقدر کثرتی وارکیم   ناینک اوی شیمدی قاطر خانه بکزر [۱].

* *

[۱] مشهور «چنگانه لک» شبهه لی ایمانه بکزر «مصرعی ده بو منظومه ده کچمکده در.

تائب ، معاصر لرندن «عدلی» ایله کچینه مه دیکی ایچون خصمنک یازدینی غزللری مستزاد شکلنه افراخچمک صورتیه هجویه حالنه صوقارمش [۱] . بونه منظومه لر دن ایکینسی شونلردر :

عدلیک غزلی

تائبک زیاده لری :

اودم که ملتفت یار دلقرب اولورم
 فنار سیده سرمایه رقیب اولورم
 امید ذروه دلخواه ایله بو وادیده
 اورهروم که زبون فراز و شیب اولورم
 کلوی گرفته کحل غم اولور ایسه مده
 ینه اوکلرخ کورد کده عندلیب اولورم
 همان برینه ایریشور ألم او کنجشک وش
 او بوم . خانه خرابم که کم نصیب اولورم
 نبض گرفت دل عدلی هلاکه تشنه ایکن
 ینه فریفته الفت طیب اولورم

درست سویلیه مم
 فنارسان دیه مم
 همیشه زیوردم
 ینه پلاوییه مم
 مثال کلب بقور
 ولیک خاویله مم
 اوکیم اوچک بریدر
 ایکینسن آویله مم
 عجب مراد نه در
 بو خلطی آکلیه مم

صاقین مساعدۀ روزکاره آلدانمه
 خزانای درپی اولان نوبهاره آلدانمه
 نشاط می کبی پادر رکابدر عمرک
 قرار طفل فی وپی سواره آلدانمه
 تکاور دلی سمی حصولدن آلیقور
 کنار کوچی و عد کباره آلدانمه
 .نجم ایلیش اخبار مهل و عد فلک
 اوکونه وعده ایدن یادکاره آلدانمه
 و پررسه عدلی منامنده خواب خرکوشی
 خیال خواب فزون انتظاره آلدانمه

سنک دکلی بوکلام
 اوغرلندک آجدام
 بو صائبک سوزیدر
 اکر یمزه تمم
 مثال مرکب لنگ
 ایا کسسته زمام
 یالانچیسک آکوپک
 اشکاک ایتمه مدام
 طوکوز کبی خورلار
 بیغکه اوصورام

بویکی پارچاده اساسلی برنکسته یوق . بورایه نقل ایتمه مه سبب ، بوکون اثرلری عمومیتله

[۱] عدلی ، دیوان خوجالغنده بولونمش ، شق ناک دفتر دارلغنه قادر ارتقا ایتمش ، ۱۱۵۶ ده تولشدر . باباسی قول کتخداسی سلیمان بکدر . عدلی ، تصوفه سراقلی برشاعر در . سالم تذکره سننده یازیلان سچلنی رامز افندی اجمال ایتشدر .

اونوتولمش اولان بومشهور شاعرك الله ايدهبيلديكم هزل آميز پارچالريني اھمال ایتمه مہ یہ عزیم ایتمش اولدیغمنددر. بووادیده استاد طانیلان «نفی» نكده، معین پارچالری مستثنا، برچوق هجویه لری بویله کفر مقوله سندن در. مع هداشونی ده قید ایدیم که رامنز تذکره سنک عثمان زاده یه تخصیص ایدیلن برصیغه سنک کنارنده شو عباره اوقونور: « هجویاتده ثاقبه کبی بش قصیده دن ماعداسی بنم دکلدردیو قسم ایدوب جمله سی افترادردیدیکی مثبت ومسلمدر » .

•
•

۱۱۲۷ ده استانبولده بویوک بریانغین اولویور . « سکبان باشی نمنچه حسن آغا » یانغینی سوندورمک خصوصنده تسیب کوسته ریور . احمد تائب در حال شو منظوم عرفحالی قلمه آلهرق حکمداره تقدیم ایدیور :

پادشاهم مدد آتشره یاندردی بزی	نمنچه سکبان باشینک شاءمت افعالی
داد اول خائن بدکیش ستم پروردن	که تعدیی ایله یانندی جهانک مالی
وقعه بچده مکر یا تمش ایش واروشده	برطوکوزطامی ایچنده برایکی پارطالی
انتقام آلدی هنوز آتشی تسکین اولدی	مهد نار ایچره کوروب کزیه ایدن اطفالی
بویله ویرانه بی صدحیفکه ویران ایتدی	اوله ویرانه خباثسکده آمالی
نیجه جامع ، نیجه مکتب ، نیجه مسجد یانندی	کورمه دک دائره سنده برألی قانجالی
لیک قورتاردی کلیسای یدی کیسه آلوب	اویله چالیشدی که عشق ایلدی دولکر بالی
دیر کورن شیمدی ستانبولی بی بویله اولور	ضابطی نمنچه اولان مملکتک احوالی
کرچه تقدیر خدا بویله ایش لیک کرک	دفعه امکانی قدر سعی ایده ضابط والی
یانهرق یوقسه روای دیهر تاریخین	یاقدی استانبولی والیرینک اھالی

•
•

عثمان زاده نك اثرلردن یوقاریده بالوسيله طاغینق برصورتده بحث ایتشدم . شیمدی طوپلوجه کوسترمک ایستورم :

(۱) دیوانی [۱] .

[۱] مقتدر علی کالک کتبخانه سنده تائب دیوانی وارمش . صوکر ا برکتا بچینک ائنه کچمش ، بوکون زده وکیمده اولدیفی مجهولدر . دورت بش آیدر استانبول کتبخانه لری آرادم، آراتدم ، بولامادم . برامیدم ، موزه کتبخانه سنده ایدی . صوک کوندرده عزیز دوستم م . جودت بکک دلا تیله اوراسنی ده آراشیدردم . مع الاسف مثبت برتیجه آله ایده مدم .

(۲) منائی [بونک ایکی کتبخانه ده نسخہ سنہ تصادف ایتدی کمی یوقاریده عرض ایتدم].

(۳) صریقۃ الملوك [بونک براسمی ده «اجمال تواریخ آل عثمان» در] .

(۴) صریقۃ الوزراء . بونک موضوعی، کندیسی، اثرینک مقدمه سنده مندرج شو منظومه ایله آکلایر :

راویان ماستر اسلاف	ناقلان مناقب وزرا
جمع و ترتیب ایلوب مزایای	برنسق اوزره قیلمه مش آنها
انتخاب ایلیوب بو عبد فقیر	ارتباط ایله ایلدم املا
ایتمه یوب التزام نظم کلام	ارتکاب تکلف انفا
باقادم رسم سجع وقافیه	قیلمادم قصد شاعری اجرا
ماهو الواقعی بیان ایتدم	روزمره ادا ایله اما
بولتورسه نه دکلو نقصانی	طوته معذور زمره کرما
بوندن اعلا اولوری سلطنام	ساده تمبیر ایله بوکونه ادا
اسمی بوکستان نوطر حک	وضع اولندی (حدیقہ وزرا)

مع هذا کتابنده هیچ ده « مزایای جمع و ترتیب ایتمه مش » ، پک اعلا اکلنجه لی بر دیدی قودی مجموعه سی وجوده کتیر مشدر . برباقیمه تائب معذوردردر، موقع صاحبی اولونجه کیسه سنی دولدور مقدن باشقا برشی دوشونمه یین عثمانلی وزیر لری حقننده ده اساس اعتبار ایله نه یازیلایلیر ؟ اُک صوک اولارق وزیر وشاعر مشهور « رامی محمد پاشادن » بحث ایدر . (قابل شا کرد اولان استاد اولور استاددن) مصراعنی یازارق « رامی » نک نابی بی « صد مرحله » کچدیکنی سویلر . ایجه قصور لرنی صایدقدن صوکرا « عقل ورشد ایله یکانه زمان ، ظریف ونکته دان، هزل وجدی یکسان، شاعر عذب البیان ایدی، اماحق ناشناس واجرای رسم بیوفاییده نادره دوران ، وزیر کثیرالنقصان ایدی » دیر . غزل شکلنده یازدیغی شو منظومه ده رامی پاشا حقننده در :

کورمدم بن رامی پاشا کی بر حاضر جواب	هرسوزی ضرب المثل هر نکته سی فصل الخطاب
عقل ورشدیله رئیس ایکن عدم المثل ایدی	عز تعریف صدارتله اولونجه کامیاب
ایلیوب تبدیل اطوار اوله بدخو اولدی کیم	ایلزدی ایتدیکی اوضاعی مجنون ارتکاب
بوی خون اشام ایدردی هرسوزی دیوانده	بی سبب ایلردی خلقی مظهر خشم و عتاب
بویله ایکن ینه مرحومک وجودی عالمه	محض لطف ایدی دیسم اولمز محل ازیاب
صلح راحت بخش خیر انجامه اولدی واسطه	خیر ایله یاد ایتسه لر نامن سزادر شیخ وشاب

جرم و تقصیرین قرین عفو و غفران ایده حق
 نیک و بد بو نسخه ده مذکور اولان جمله صدور
 سعی مشکوری اوله سرنامه خیر و صواب
 اوله لر فُنْک ایله یارب رهایاب عذاب
 تائباً اخلاص ایله بر فاتحه تم الکتاب
 هر برینک ایده لم اهدا روان پاکنه [۱]

«حدیقه الوزرا» ، دلاور زاده عمر افندی ایله، احمد جاوید بکک، بغدادلی عبدالفتاح شفقت افندی نیک بری برینی ولی ایدن ذیللر ایله بر لکده طبع ایدلشدن .

۵) تلخیص النصایح . بو اثرک اصلی «شارح مثنوی عبدالله افندی» نیک قلمه آلدینی «نصیحه الملوک ترغیباً لحسن السلوک» عنوانلی اثردر . کندی افاده سننه کوره تائب بونی «علی و تبره الاجمال کشیده سالك تحریر» ایتمشدر . تلخیص النصایح کوزل بر نسخه سی نور عثمانیه کتبخانه سنده [۲۳۴۸] نومروده مقیددر [۲] .

۶) اضمحلال اصراری . بوده حسین واعظک مشهور «اخلاق محسنی» سندن مقبسن در . تائب کتابنک مقدمه سنده «.... گوشه کاشانه و خانه ویرانه ده متواری و عزت کزین اولوب اکتساب خصال ستوده و التزام فعال پسندیده داعیه سیله کتب اخلاقه اشتغال» ایتدیکنی سویلیور ؛ حسین واعظک اثرینی دیکر لرینه ترجیح ایتدیکنی آ کلاته رق «تعمیماً لفعه الفاظ یسیره ایله ترجمه یه اجترأ و ترتیب ابواب و تسمیه کتابده اثر مصنفه اقتدا و خوفاً من الاطناب موافق المضامین اولان اخبار و آثار طی و خلاصه ما فی البال ایله اکتفا اولندی» دییور .

[۱] بوتون او وزیرلرک الکو تو طرف لرینی تشهیر ایتدکن صو کرا عذابدن قور تولمالرینی ایسته مک، هله «روان پاک» لرینه فاتحه اهدا ایتکده، ینه تائبانه بر عزیزلک صایله یریدر .

[۲] بو اثرک دیکر بر صورتی ینه نور عثمانیه کتبخانه سنده تائبک «صحت آباد ، اخلاق احمدی ، آثار الاسرار ، حدیقه الوزرا» عنوانلی رساله لرینی ده محتوی اولقی اوزره (۴۹۵۸) نومروده مقید مجموعه ایچنده محرددر . بو مجموعه هیأت عمومیه سی اعتبار ایله املا خط لر ایله ، آتلامه لرله مالامالدر . آنجاق «تلخیص النصایح» صورتنک خاتمه سنده :

عرض تلخیص رکاب پادشاهی به سزا . اوله شاید دییو بوتالیف حکمت ارتسام
 نامنی پیر خرد و وضع ایتدی تلخیص الحکم . برزیده اولماسه تلخیص اولور تاریخ تام

قطعه سی محرددرکه، بو اثرک آدی صراحة «تلخیص الحکم» اولارق کوسترییور . حالبوکه ۲۳۴۸ نومروده مقید نسخه نیک ده سوکنده اون ایکی بیتدن متشکل بر مثنوی وارددرکه، اونده ده: (بولدی بو مجموعه تلخیص النصایح دییونام) مصراعی اوقونمقده در .

(۷) *مهدیه الاضواء* . قینه‌لی زاده علی چلبینک «اخلاق‌علائی» سنک بر خلاصه‌سی اولان بورساله‌نک ده مقدمه‌سنده «... جهله‌نک مال و مزایا سنی حاوی اخلاق‌علایی در که فحول‌علما و وجوه فضلاء جزالت تراکیب و وجازت عباراتنده مته‌قدر لر . لکن بعض کسه‌لره بی‌تعمق نظر فهم وادرا کی عسیر اولغین تعمیماً لنفعه ضبط و حفظی مقتضی اولان مواد کمال ایجاز ایله انتخاب اولونوب خلاصه‌الاخلاق تسمیه اولندی « دیور . اثرک انتہاسنه غلاوه ایتدیکی بر منظومه‌ده شو مصراع‌لر واردر :

انفالم کورونجه پیر خرد   تسلیمت رسمنه اولوب ذاهب
دیددی بیغوله فلاکتده   قالدلی دل شکسته و خائب
آفرین ایتیموب اضاعه وقت   ایلدک ینه بر اثر تائب ...

بورساله‌نک کوزل بر نسخه‌سی حمیدیه کتبخانه‌سنده ۶۴۷ نومروده مقیددر . دیکر بر نسخه‌سی نور عثمانیه‌ده (۲۳۷۶) نومروده‌در .

(۸) *اصحاح‌الانوار فی ترجمه‌مشارع‌الانوار* . حدیثه‌متعلق اولان بو اثری حکمدارک امریله قلمه آلمشدر . بشیراغا کتبخانه‌سنده (۸۷) نومروده‌مقد کوزله بر نسخه‌سنک خاتمه‌سنی متعاقب بوش قالان ایکی اوچ صحیفه‌دن سوکرا کوزله بر تعلق و لعل بر مر کبله شو قطعه‌یه تصادف ایتدم:

تائباً شغل ایدوب بو ترجمه‌یه   ایدیجک کنج اتزواده قرار
دیددی هاتف بسند ایدوب تاریخ   احسن‌الفعل واحمد‌الانار

عینی نسخه باشنده شو عباره موجوددر : « تحفه‌الابرار ، مطالع‌الاسرار ، مطالع‌انوار ، مبارق‌الازهار ، روضه‌الازهار ، شیخ زاده ، کشف‌المشارق . تتبع اولنان شروح معتبره بونلدر » .

(۹) *صریح‌الربیع شری* . بوندن بالوسیلله مقاله‌مک بدایتنده بحث ایتمش ، حمیدیه کتبخانه‌سنده ۲۲۹ ، ۲۳۰ ، ۲۴۸ نومرولرده مقید اوچ نسخه‌سی اولدیغنی و ۲۲۹ ، ۲۳۰ نومرولی نسخه‌لره نظراً اسمنک « صحت‌آباد » قونولمش بولوندیغنی سویله مشدم .

(۱۰) *نمار‌الاسمار* . بو اثرک بر نسخه‌سنی ، بوکون دارالفنونه آلتمش اولان رضا پاشا کتبخانه‌سنده ۱۸۱۱ نومروده مقید اولارق بولدم . تائب مقدمه‌ده دیورکه : « معلوم اولاکه قواعد تالیفی حکمت‌علمیه اوزرنده مبتنی اولان کتابلرک احسنی کتاب کلمه و دمنه‌در که حکمای هند طرز خاص اوزره تالیف ایدوب حکمت و فضله لهو و هنرک میاننده کمال اختلاف واریکن

بر طرفه امتزاج بر طرفه ایتلاف و یروب طرز کلامی اکثر طباع میل ایتسون دیوامثال و افسانه اوزره وضع ایشلردر . وزبان وحوش ولسان بهایم و طیوردن اصناف روایات و حکایات تقریر ایدوب ضمننده انواع فواید حکمت و میامن نصحت مندرج قیلمشلردر . تا عاقل تنصح ایچون مطالعه سنه بهانه و غافل تنزه ایچون داستان و افسانه قیله . . . . «
 صوکر ابواثرک مختلف لسانره ترجمه اولوندیغندن ، قانونی دورنده ترکیه یه ده نقل ایدیلدیکندن
 بحث ایدیور . بر معناد « طی اطباب ایله اذهان مستمعینه تقریب و ترغیب ایچون ، خلاصه مقصود
 ایجاز و اختصار اوزره تحریر و ترتیب » ایدیلدیکنی آکلایئور .

محاسن الادبک تلخیصی . — محاسن الادب ، کنه الاخبار صاحبی « عالی » نك اثری در .
 عالی ، عرب عالم لندن « ابو عثمان عمرو بن جاحظ » ک « منهاج السلوك الى آداب صحبة الملوك » عنوانی
 کتابی ، عثمان زاده نك افاده سنه کوره « بعض ضمایم نافع ایله » ترکیه ترجمه و « محاسن الادب »
 تسمیه ایشلدر . تائبده عالی نك « مراسم آداب سخنوری به مراعات ایتوب ربط سر
 رشته مقاله کلفه تکررات بیال پیچ اندر پیچ ایله اطباب و ضحی و افاده مرآمده بی مساس
 مناسبت نظم بی نظام و نثر غریب الانتظام هیچ اندر هیچ ایله اسباب ایتدیکی اجلدن نظر
 اعتباردن سقوط مرتبه لرینه قریب اولغین فقط بعض ابیات بی نظام و تعبیرات بی انجامی
 تجرید و تغییر و فصول مذکور حوی اولدینی قصص و اخبار و نوادر و اثارک مجموعی علی
 و تیره ایجاز روزمره تعبیر ایله کشیده بسلك تحریر « ایتدیکنی قید ایدیور . و « ناظم
 منازم بلاد و عباد ، قائد کتیبه عدل و داد ، مایه ایتم ثغور اسلام ، پیرایه صحایف شهر
 و اعوام . . . . . » دیه اوزون و صفرله تعزیز ایتدیکی داماد ابراهیم پاشایه تقدیم ایدیور ،
 متعاقباً اوتوز کسور بیتک برقطه یازیور . بوقطعه هم عالی به تعریض ، همده کندیسنک
 حیاته متعلق بعضی خصوصاری محتوی اولدینی ایچون دقته شاباندر :

ایجاز وجهی اوزره یازدی عبارتی
 تعبیر دلپذیر ایله نوعاً سلاستی
 دو شمزدی بویله طرح ایده رسم براعتی
 زعمنجه سجع فقره به قیلمش رعایتی
 ترك ایش اولسه بش جز ایدردی تجارتی
 وار ایسه ایتدی غفلت ایله بوقباحتی
 طی آتدین فصول اصول حکایتی
 بسط ایلدم تمام مزایای حکمتی

بونسخته مترجمه کیم انتخاب اولوب
 اصلیده پاک اثر ایدی الحق اولیدی کر
 عالی کبی سخنور عالی طبیعته
 تکریر لفظی قند مکرر صانوب مکر
 یعنی ولا جرم ایله مملو فسانه بی
 پیرانه سر اولوب سلس القوله مبتلا
 تنقیح ایدوب کتابی وردم رواج نو
 تجرید ایدوب تکرر الفاظی فقط

تعبیر روزمره ایله ایلم ادا
تلخیص ایتم امر ایله برهفته ده ولی
تطبیق اولسون اشته کتاب اصل نسخه یه
منشی اودرکه قافیه وسجه باقیوب
توجیه چشم رغبت ایدرسه افندیمن
اول داور قلمرونظم که شوق ایله
قلم خروش بحر بیاتم که استم
تألیف نومقاله یه ده واردر اقتدار
چوقدن هلاک اولوردم اگر ایتسه دوا
کیم بیلیم ایتسه حق بیلور ای داور کرم
مشار لطف سابق پیوسته لا حق
عهد ایلم خدایله شمدنکیرو اگر
وقف ایلیوب لسانی وصف چیلکه
انشاد نوقصاید حاز پسند ایله
نائب قولاف دعوی عرفانی ایسم اول
قاضی کوینده ایله دعایه مداومت
کلشنرند اول سحری ممد هزار

بو تلخیص تمیز و مذهب بر نسخه سی کتبخانه عمومیده محفوظ مرحوم حسن فهمی
پاشا کتابلری آراسینده (۱۲۹) نومروده مقیددر . دیگر بر نسخه سی خالص افندی
کتبخانه سنده (۶۰۹۷) نومروده در . بو اوقوناقلیجه بر تعلیق ایله یازیلشدر . فقط مذهب
ده کیلدر . اوچنجی بر نسخه سی ینه خالص افندی کتبخانه سنده (۶۶۹۴) نومرولی مجموعه
ایچنده در . بو مجموعه ده دورت رساله واردر . برنجیسی تائبک حدیقه الملوکی ، ایکنجیسی
حدیقه الوزراسی ، اوچنجیسی دلاور زاده تک ذیلی ، دردنجیسی ده « محاسن الادب » ک
تلخیصی در . « نائب » یوقاریکی منظومه ده :

تلخیص ایتم امر ایله برهفته ده ولی
دیور . فی الحقیقه بو نسخه تک صوتنده « محمدنجیب » طرفندن یازیلش اوفاق بر منظومه
واردر . بونده دنیلورکه :

حضرت نائب فضیلتکار
یازدی یعنی محاسن الادبی
اسم نونسخه بی حساب ایسون
اثر عالی سخنکونی
بویله پاکیزه طرحی تبیضه

اولدی تلخیصه شوقیه راغب
بارک الله زهی دل ضائب
سال آمانه اولان طاب
قیلیدی احیا خلاصه نائب
شبه یوقدرنجیب اولور کاتب

اسم نو نسخه (تلخیص ۱۱۳۰) اولسه کرک . نجیب ، اودور شاعر لردن اولوب مرتب دیوانی بولونان «صو یولجی زاده مصطفی افندی» نك داماد زاده سی خطاط «محمد نجیب بن عمر» در. [سالم ، ص ۶۵۴ - مستقیم زاده ، تحفة الخطاطین]. مع مافیه ، املاسنك بوزوقلقرینه نظراً ، بو نسخه دوعرودن دوعرویه نجیبك یازدینی نسخه اولمایوب اوندن استنساخ ایدلمش برنسخه اولمالیدر.

عثمان زاده نك بو طرز زده ، یعنی تلخیص واختصار صورتیه قلمه آلدینی بلکه برایکی رساله سی داهواردر ، بیه میورم . اثر لرنك اکثر لسنك مقدمه لرنده اعتراف ایتدیکی اوزره ، بونلری زباندرازلقدن ، هجاولقدن ضرر کوره رك ، ناچار انزوا گوشه سنه چکیلدیکی هنکامه ده ، وقت کچیرمک ایچون یازمشدر . مع هذا بونلرك «هر بری میانه ناسده مقبول وقرین اعتبار» اولمشدی [۱].

* *

قناعت مجه ، تائبك ، زماننده قازاندینی شهرته سبب ، حاضر جوابلنی ، زباندرازلنی در . بوتون شعر لرنی کورمه مه مکله برابر آلدی ایده بیلدیکم منظومه لریله شوکا حکم ایده بیلدم که او ، ندیم کی یکی براسلوب ، یکی بر تحسس طرزی کوسته رمک شویله دورسون ، کندیسندن اول یتیشن ، ویالکز دورنده ده کیل ، دیوان ادبیاتك قواعدینه ، استه تیکنه واقف اولانلرجه هر زمان اوز مروی صنعت طلمی ایچون استاد تلقی ایدیله جکنه شهه اولمایان «نابی» نك سلاستنه بیه یاقلاشاماشدر . ریک پارچالری چوقدر . هیچ شهه یوق که «رئیس شاعران» تعیین ایدیلدیکی زمان ، دورك یکانه استادی صایلمیوردی . ذاتاً «نابی» نك وفاتندن صو کرا شهرتلی شاعرلر موجود اولقله برابر - اعجازینی ، نفوذینی بوتون معاصر لرنه سیاناً طانتمش کیمسه یوقدی . او پایه یی قازانماسی ، حکمدارک نا کهای برهوسپله ، خوشکو شاعره ابراهیم پاشانك بر جمله سی سبب اولمشدر ، دینه بیلیر . احمد تائبك اک دفته شایان جهتی اجتماعی حادثه لردن متأثر اولماسی ، دیوان ادبیاتك حیاتدن اوزاق صنعتی آشارق مثلاً بریانغین ، بر بهالیق سببیه خلقك دوچار اولدینی اضطرابلری نظم وافاده ایتمه سیدر .

اسقولاستیک ذهنیتدن آیریلایاجنی درکار وطیبی اولقله برابر ، نژده ممکن مرتبه ساده لکی التزام ایتمشدر . منشا تنك باشنده : «... ومکتوبك الفاظی مأنوسه الاستعمال وبلاغت اشتمال اولوق کاتبك اداب لازمه سندن در . زیراسلاست تعبیر وزا کت کلام ، محسنات انشادندر . منشی اکا دیرلرکه فکر قویم وطبع مستقیم صاحبی اولوب علوم عربیه وفنون ادبیه یی کاینغی بیه و تراکیب بلغاوشعار فصیحایی کثرت تتبع ایله ثبت صحیفه حافظه ایدوب

استعمالات لایقہینی ضبط و فقرہ لری بربرینہ بر وجہلہ ربط ایلیہ کہ کلامی شائبہ سقامتدن مصون اولہ ؛ یاخود خوش آئندہ الفاظ وروزمرہ آداییلہ سوزہ نظام و یروب معنای مقصودی احسن وجہلہ تقریرہ قادر اولہ . حالا متداول و مرغوب اولان اسلوب بوسیاقده یازیلان مکتوبدر . زیرا فی زماننا غایت منشیانہ مکتوب نہ اوقونور ونہ زیادہ عامیانہ کاغده باقیلور ....»

معاصر لری اولان مذشیلرک یازیلریلہ مقایسه ایدیلینجه ، تائبک بو فکرہ آشای بوقاری رعایتکار قالش اولدینی کورولور . حالبوکہ او عربی یه فارسی یه ، یالکیز اوقومق ده کیل ، قونوشمق صورتیلہ واقفدی [۱] ؛ نته کیم آراصیرا بوشکلده هنر کوسترمک ایسته نیجه ، قلمی ، دیوان ادبیاتنک اک استاد قلملری درجه سنه درحال چیقویرمشدر .

غزللرینه کلنجه :

کستان دل عاشقده در جایکمی
عجبا چشم کهربار اولیز سیرکمی
لعل لبدن طلوردر چشمی سن صنمه تی
تائباکرد صفت اولمیسک خاک رهی

سبز قفتان کیوب اول تازه جوان سرو سمی
کلشن کوکله کسه اکر اول سرو روان
عکس رخساری ایله اشکمی کلکون ایتدی
صالور طوبی مثال اول صنم سیم عذار

و :

عیسی لبک زنده کن کشته هجران
ای غنجه فک غنجه کل باغچه جان
پرچین کلک شاخچه سنبل وریحان
لحت جکرم اول هدف ناوک مزکان
وحشت زده آهوی ختن چشمکه قربان
رتاب اولور اول لعل لبدن کل خندان
صالمز ایدی ایکی طرف سرو خرامان

میم دهنک رشکده چشمه حیوان
کلغنجه کلزار هوس لعلکه دلبند
حال ذقنک دانه سودای تمنا
پیکان مزهک رخنه فزای دل عشاق
مرغ دل و جان پنجه شاهینکه تسلیم
پیتاب اولور اول تابش رخسارکه آتش
کورسه پیدی کر آهنگ خرامک چن ایجره

کی پارچالر اودورک همان هر شاعرنده بولونابیلیر؛ یعنی تائبه هیچ بر خصوصیت ویرمز .

خلاصه، عثمان زاده احمد تائب افندی، چلبی زاده نك دیدیکی کبی، بالخاصه «غریب فیضه
مظهر و انتاج مرام ارباب حاجاتده مزاح آلود کلماتی امثالنک صبر و ابرام ایله نیازندن زیاده
مؤثر» اولماسی حیثیتیه، دورنده جوق شهرت آلمش، ظریف، نکته پرداز بر آدمی.
کوزه لجه برغزلیله سوزیمه نهایت ویریورم :

ولی پک شوخدرکیم مبتلاسی آرتر اکیلمز
اوکافر ماجرادر ماجراسی آرتر اکیلمز
اکرچه باده قلوبلاسی آرتر اکیلمز
نه چاره سوزش واحسرتاسی آرتر اکیلمز
خیال دیده ده آبوهواسی آرتر اکیلمز

اوظفل نازپروردک جفاسی آرتر اکیلمز
کوکل دیر ایچره برترسایله زناربنده اولدی
خرابات السنت مستی اولق خیلی مشکدر
بلی بزم وصالک نغمه شوقده وارا ما
نیجه وقت اولدی تائب بزکمه جورستنبولز